

HÁBORÚ UTÁN — BETILTÁS ELŐTT*

Alig ért véget a háború, nagyon megváltozott a világ Kesjár Károly körül, jobban, mint gondolta volna. Holott semmilyen törvényes rendelkezés nem szólt ellene. A kilencven holdból minden kitellett eddig a boldogsághoz, a nyugodt élethez. S a harmados kaszálók feleségei által még az a boldogság is — ingyen, amihez mások csak nehezen, vagy körülményesen juthattak.

Legelőször ez szűnt meg, a kaszások által nyújtott „szerelmi” kedvezmény. A tavalyi nyár s ez a tél volt az első esztendő, hogy hiába ment ki a tanyára.

Március végén már felesége is, „Emma néni”, észrevette a nyugtalanságot.

— Miben segíthetnék, Károly? Nyugtalan vagy.

Károly nem válaszolt a segítőkészségre. Emma régen nem oltotta már az ő tüzét.

— Segíteni akarsz? Ugyan te! Szegénykém!

— Ne mondj ilyet nekem.

— Szívem! Az én tüzemre olyan a te rocska vized, s annyi, mintha egy vulkánba öntenéd.

Es kihúzta magát. Délcegen, büszkén. Nagy ereje birtokában.

Március végén aztán pokollá vált a türelmetlensége.

— Úlj itthon, Károly! Nem tanácsos utcára menni neked. Sok a haragosod.

Hordta haza felesége válogatás nélkül a híreket, rémhíreket.

Aznap — éppen Emma híresztelése által — megtudta, hogy egy régi szeretője tegnap megszalmaözvegyült. Férje valami kéthetes tanfolyamra távozott.

Károlyban a nyugtalanság a képzelettel szövetkezett. Három éve, lánykorában volt dolga Agnessel. Akkor ő bácsi volt.

Könnyű volt megijeszteni és sarokba szorítani a „gödölyét”. Azóta szinte nem is találkoztak.

Néhány szóból állt csupán a híradás. Emma a piskótás tekeres morzsáit seperte össze tenyérrrel az asztalról, nem is sejdítve, milyen gondolatokat kavart fel és mekkora érzelemhullámokat. Nem is csupán érzelmeket, hiszen egy pillanat alatt szoros lett a nadrág Károlyon, fészkelődni kellett. Mintha oda sem figyelne felesége beszédére, amely már másfelé kanyarodott, otthagya az ebédlő karszékben a férjét, boldog, nagyon boldog feszegetésben. Mert pillanatok alatt terv született fejében, s azon nyomban el is képzelte és le is játszotta magának a látogatást és együttléte Agnessel — amely a terv tárgya, célja és története volt.

Alig várta az estét. Elég későig várt. Nem akart feltűnést!

Nem sajnálta a fáradságot, kiballagott Jaminába. Ott laktak Agnesék, elég furcsa és jellemző egy mostani hivatalos ember gusztusára! Már sötét volt a ház. Addig zörgetett, míg az asszony villanyt gyújtott. Hiába mondta Agnes, hogy későn van, beeröltette magát Kesjár a lakásba. S kedélyeskedve leült. De nem sokáig ült, támadásba kezdett néhány mondat után. Az asszony védekezett. Keményen, de halkán védekezett, nehogy megneszeljenek valamit a szomszédok.

Kimerítő birkózás következett. Eltartott vagy másfél óráig, kiáltás, segélykérés nélkül. Az eredmény: körmök nyoma Károly arcán s a megalázott asszony zokogása.

— Miért vagy te megalázva? Hisz volt már részed benne!

Semmi sem sikerült Kesjár szándékai és reménye szerint.

S ráadásul semmit sem értett a régi szerető logikájából. Meg is mondta:

— Csak az lehet, hogy nem vagy normális, Agnes. Vedd tudomásul.

— Jó — mondta a régi szerető, és beragasztotta a karmolt sebeket.

Kesjár még egyszer próbálkozott, de hiába.

Persze az utcán elismerte magában, hogy akkor három esztendeje, egészen normálisnak mutatkozott a nő.

De mindez nem segített most semmit a férfilelek sivatagi szikkadtságán.

Amint a visszautasítás által megverten, a vasúti hídon vánszorgott keresztül, a sínek felett s fölötte egy kicsit a környék házainak, jó messzire ellátott s a kudarcra meg is élesítette volna látását, a sötétség ellenére is meg tudta különböztetni még az egészen távoli épületek rendeltetését is. Ekkor iszonyatos dolog jutott eszébe. Megállt

* Cseres Tibor József Attila-díjas író hosszú éveket töltött Békéscsabán — előbb kezdő úságróként, a felszabadulást követő esztendőkből pedig a „Viharsarok” c. munkás- és parasztújság főszerkesztőjeként. Most közölt írása részlet egy, a Zrínyi Kiadónál rövidesen megjelenő műből.

a híd közepén, s a megrongált pályaudvari épület mellett, a nagyon gyér világitáson túl, szemével az Ór utcát kereste.

— Rettenetes gondolat.

Diákkorában az Ór utca fogalom volt!

Amint a hídról letért, mégis arra indult.

Itt tudta, az állomás mögötti keskeny, hosszú sikátorban a megszorult, társtalan férfiak enyhülő helyét, egyikét a város ama helyeinek, amelyet már két, talán három évtizede nem látogatott. De ha szóba kerültek az innen, az idevaló élmények s az idevaló nők, mindig ebben az utcában hallotta emlegetni.

Vajon megvan-e még? Túlélte a háborút?

Az ilyen ház nem néptelenedik el könnyen, s nem szűnik meg, mert a hagyomány ereje tartja, s az ország más részében is tudják férfiak sokan, hova kell meg szállni, ha néhány óra marad csupán a következő vonatig, és sem nyugovásra, sem szállodái szobára költeni nem érdemes.

Nem sok keresgélés után rá is talált a házra, s mikor az utcára tekintő homályos ablakokat meglátta, olyan izgalom fogta meg, mintha soha életében nem látott volna még térden felül női alsóruhát. Lámpa nem világitotta meg a bejáratot, mint egykor, de a húzós csengő megvolt, mintha nem is múlt volna el közben két világháború.

Olyan csend ásított azonban ki a gyepes udvarról, amelyre a palánkon át a csillagfényben be lehetett kukkantani, hogy egy kicsit bizalmatlanul húzta meg a kapucsendő húzókoloncát.

Elesen szólt a riasztó hangszer, alig ért hozzá, mégis vagy ötöt kondított ünnepelesen. Nem merte megismételni a húzást, sőt el is határozta, ha semmi nesz nem támadna bévül, halkán, lábujjhegyen odébbáll, mégis inkább a főúton próbál szerencsét. Mert feladni nem akarta semmiképpen szép, mai tervét.

Nesz nem hallatszott percekig, de aztán gyorsan egymás után négy ablakban világosság gyűlt. Igen, akkor is négy szoba volt, mikor legutóbb itt vendégeskedett.

Nem kérdezte senki, hogy „ki az?“, hanem kitérült a kapu, s egy farban és vállban egyaránt erős nő állt ott kérdően.

Az oszlopos folyosón már égett a villany.

— Már azt hittem, elköltöztek innen — sóhajtott otthonosan Kesjár, élvezte lábával a puha gyepszőnyeget, ilyen kora tavasszal!

— Nem emlékszem, hogy járt volna itt nálunk — csukta be újra a kaput a pongyolás nő, valamit fogdosott bő pongyolája zsebében.

— Pedig jártam már itt maguknál — incselkedett a vendég.

— Régen lehetett.

— Nem olyan régen, tizenhétben.

— Mikor tizenhétben?

— Amikor a Rudolf trónörökösről elnevezett helybeli főgimnázium hetedik osztályos növendéke voltam! Dacolva a kicsapatással! Ezerkilencszáztizenhétben!

Osszecsapta a kezét a nő, s tisztán látszott, pisztoly van a zsebében. Fel vannak ezek szerelve!

— Istenkém! Hiszen akkor én még csak kétesztendő voltam.

— Akkor azért nem lehetett szerencsénk — udvariaskodott a férfi, még egyszer megnézte a huszonkilenc éves nőt, s megindult a lépcsőn a középső ajtó felé.

— Mit keres ott? — kérdezte a nő.

— A szalont.

— Csak volt szalon, az most a konyha.

Hát így változik a világ! Így proletárosodik!

Nem is kérdezősködött tovább, mert egymás után szállingóztak ki az üzem többi lakói, szám szerint hárman.

Tehát a válogatás idekint van, gondolta, de nem hangolódott le, hiszen a körülményekhez alkalmazkodni kell.

Visszahúzódott, nekirugaszkodó távolugróként az udvar gypére, úgy vette szemügyre a hölgyeket.

Azok meg két oszlop közé sorakoztak fel, álmosan, fázósan, mint a katonák kora hajnali sorakozóhoz, mikor még nem kell vigyázba állni, de már mindenki keresi a helyét. A csupaszon csüngő villanyégő alá egyik sem akart állni, sem a szikár fekete nő, akiből frissen locsolt kölni szaga sugárzott, s amennyire látni lehetett, száján is friss volt a festék. Fénytől vonakodó társa szőke haját úgy forgatta, hogy csigás fürtjén keresztül szűrjön a hátulról jövő fény, s mindig mozgatott valamit gömbölyű alakján, nyilván ezt a játékos mozgékonyt tudta legerősebb fegyverének, a létért vívott harcban.

A harmadik, az bután odaállt a legvilágosabb helyére a folyosónak, hunyorgatott, kontyba tűzött haját igazgatta, s mintha kérkedni akart volna flanell hálókabátjával s szeplőivel, amelyek bőven ellepték fehér arcát.

S akkor odaállt negyediknek a kapunyitó is, eltolta a kontyost, s úgy rezzengett egyet izmos tagján, hogy minden kétséget elhárított a választást illetően.

Bár keze megint a pisztolyt rejtegette a zsebben, Kesjár nem adta le mindjárt rá szavazatát, hanem közelebb lépett a folyosó emelvényéhez, hogy egy kicsit feltekinthesen a dámákra, s a közelebbi vizsgálódásnál ne kényszerüljön minduntalan lehajolni. Kezdte a fekete szikáron, annak is a lábszárán, s összehunyorított szemmel, két kezét végigvezette minden szükséges tapasztalniaival. Másodikul a bodros hajú szőke következett: szolgálatkészen behajtotta térdét, s le is guggolt egy cseppet. Mikor a kapusnó került sorra, tiszteletteljesen meghajolt Kesjár: — Szabad?

A nő biccentett, s állta a hétfogást.

Még mindig nem határozott Károly.

— Jé, magának be van vágva az arca — vette észre a körmök helyét a szeplős.

— Ne molesztáld a vendéget — förmedtek rá a többiek.

A szeplőst oda kellett inteni. Minden érintésnél elrántotta magát, fél kézzel fogni kellett, mint valami csikót. Csikó is volt csakugyan. Kesjár annyi rugalmasságot észlelt rajta rövid kutatása során, hogy zavartan s mentegetődzve fordult a legtekintélyesebbhez, de egyben a másik kettőhöz:

— Ne haragudjanak, hölgyeim, de én a Bözsikét választom. Ugyanis első szerelmemre emlékeztet engemet.

Ez hazugság volt, de mondani kellett valamit, s még azon töprengeni, hogyan fogom ezeket a szeplőket elfeledni, hisz máris kerülöm a szememmel.

— Lujza vagyok — dűnnyögte a szeplős —, de ha akar, Bözsizhet, nem bánom.

— Nem tesz semmit — mondta a kulcsárnó, de mégis némi csalódottság látszott rajta. — Mindenkinek megvan a maga ízlése — szólt a szikár. Csak a bodros hajú lány nem szólt semmit, hanem megkérdezte: van még a délről maradt estéli bor-sóból?

Lám megéhezett!

— Melyik a szobája, Lujzika — előzékenykedett most már párjának Kesjár, s mindjárt indulni akart, elvonulni a rosszakarók szeme elől.

A lány az utolsó ajtóra mutatott, de nem sietett előre menni, hanem összenézett valamit a pisztolyossal. Talán súgott is neki.

— Bocsásson meg, uram vagy elvtársam — köhentett az —, de nálunk mostanában előre kérjük a ceppet, mert fordultak elő esetek...

Nem lepődött meg Kesjár, hanem nyúlt is belső zsebébe a tárcáért.

— Önnek fizessek? A mai világban... — fordult most már végleg a kapunyitóhoz.

Az meg csak vállat vont, s mindnégyen odagyültek köréje, mintha nagy meglepetést várnának a zsebbéli tárcából.

Szétnyitotta Károly a testes erszényt, s ami egyik felében szorongott, az egész pénzt kimarkolta. Még nevetett is hozzá, előre élvezte nagylelkűségét:

— Nagy summa pénz! Megvan négymilliárd pengő! Gondolom, elég lesz.

De amint kimondta az összeget, senki sem nyúlt érte, még Lujza sem, a kiválasztott, sőt ő lépett hátra elsőnek.

— Kevés? — hökkent meg a férfi —, de hiszen a mai piacon ezért két libát lehetett kapni!

— A mai piacon? — kezdett magyarázni a fekete — az lehet, de a szombati piaci mi lesz abból, örüljön, ha két napocsibét ér majd.

— Mért en örüljek? Maguk örüljenek!

— Mit csináljunk mi a napocsibékkal itten?

— Hát én nem úgy gondoltam, hogy maguk napocsibét tartsanak...

— Mit gondol, a fejünkre estünk? — adta vissza a haragot a bodros.

— De hát én fizetni akartam. Tudtommal ez a magyar köztársaság, az állam hivatalos pénze, érvényes pénz, mindenkinek el kell fogadni. Ez törvény.

— Még a Viharsarok újságot is két tojásért árulják a piacon.

— Az más.

— Miért volna más? Egy szál kolbászért tízet adnak.

Összehúzta a flanellkontózt magán Lujza, egészen közel állt eléje:

— En látom, hogy magának pénze nincsen több, de azért ne kámpicsorodjon el. Ha ismerős a városban, még ezért a pénzért is kaphat annyi szalonnát vagy csabai kolbászt, amennyit elfogadunk. S aztán akár délelőtt is jöhet, magának kaput nyitunk, ha nagyon megéhezett. Éreztem a keze remegésén, hogy maga nem akármilyen unalomból jött ide.

— Úgy van, úgy van — ásított a kapus —, szerezzon valami kaját vagy akármi árut, szajrét, zabát, aminek nem megy le az értéke szombatig, aztán jöjjön bármikor. Hogy nem tudta, hogy a pénz nem járja már régen nálunk? Hacsak nem dollár...

— Nem voltam értesülve — hebegte Kesjár, magában teljesen igazat adott a nőeknek, még a két pökheni sem sértette. — Dollárom pedig nincsen.

Arra a gondolatra azonban, hogy innen most teljesen dolgvégezetlen hazamenjen, makacs ellenkezés támadt fel szívében.

— Azért négymilliárd mégiscsak pénz! — s tűnődött, mit mondhatna még nyomatékkal. — Megér az máma hús tojást is.

A nők válaszra sem méltatták, csak kacagtak. Félreértette őket, s vidámságtól biztatva megint a tárcáját nyitogatta.

— Aki a milliót nem becsüli, a furkót nem érdemli — szellemeskedett. Erre azonban már nem nevettek a hölgyek, hanem a legmagasabbik, a kölniillatú csipőre rakta kezét.

— Jársz te fürödni, apuska, egyáltalán?

A kérdés olyan kihívóan csengett, nem illett rá felelni.

— No, nem szoktál fürödni? Haha, finom kis madárka vagy, öreg fiú! Nem fürdesz, de a milliókat dobálnád! Mikor fürödtél utoljára? — csattant most már szigorúan, s úgy is hangzott, mintha az volna a belépés egyik feltétele, hogy mostanában fürdött légyen.

— Édes lelkem — szólt komolyan s kissé méltatlankodva —, minden héten fürdök, van úgy, hogy többször is. Ha csak ezen múlik, akár becsületszavamat is adhatom...

— Ne becsületszót adj nekünk! Hanem azt mondd meg, hol szoktál fürödni?

— Hol? Ugyan drágám, ne tréfáljon egy idős férfival, ki idegileg teljesen fel van ajojva. Gyakran fürdök, odahaza a kádban. Kívánatra bármelyik testrészemet hajlandó vagyok közszemlére tenni néhány pillanatig, de aztán kérem, hagyjuk ezt a gyermekekes vallatást!

— Ha maga otthon fürdik, az persze egészen más — mondott le csakugyan a szagos nő a további faggatásról.

— Hogyhogy más — méltatlankodott az otthoni fürdés védelmében Károly.

— Úgy, hogy a városi gőzfürdőben tíz deka szalonnát kérnek egy belépőjegyért, vagy ugyanannyi prima minőségű zsírt.

Ez meglepően hangzott.

— Mást el sem fogadnak?

— De, fogadnak el mást is. Egy kiló nullás lisztért már beengedik az embert a közösbé. Kád négy kiló búza vagy 5 kiló szemes tengeri. Idei morzsolású.

— Es törülközőt vagy lepedőt nem adnak — vágott bele a molett szöke —, azt vigyen magával az ember. Micsoda világ!

Es valamennyien fejüket csóválták, amiből bizton lehetett következtetni, hogy valamennyien szorgalmas látogatói lennének a fürdőnek, ha ezek a drákói megszorítások nem akadályoznák, korlátoznák őket.

Annyi zaklatottság s annyi burkolt fájdalom volt ezekben a nyers kifakadásokban, s a könnyű vidámság helyett, mely valamikor ezt a házat s a hozzá hasonlókat jellemezte, a vidámság helyett annyi keserű nélkülözés árnyékolta be arcukat, hogy megesezt Kesjár szíve. Gyorsan határozott, s úgy, hogy a döntés saját, ma éjszakára előlegezett vágyait sem keresztezte. Meghajlás helyett bizalmasan intett, fejére ütve:

— Várjanak meg, lányok! Jó fél óra múlva itt vagyok. Hozom a belépti díjat! Hiszen nekünk otthon...

Határozott fellépése megfordította a hangulatot.

— Aztán csak kopogjon — szólt utána a testes kulcsárnó —, jövök én mindjárt. Lám, milyen boldogító érzés, hogy nem adta fel a reményt a szeplőskével szemben.

Fürgén járt Kesjár, lihegve érkezett vissza, fél óra sem telt bele, megrakott piaci szatyorral.

Még kenyeret is hozott, s a felesége fel sem ébredt.

Egészen elálmosodtak a nők, de azért vártak. Borsófőzeléken kívül nem ettek még mást ma. Vártak, a kulcsárnó szobájába húzódva, mert ottan volt csak fűtés.

Ismerősként egyenest oda tessékelték be Kesjárt a szatyorral.

— Abroszt! — kiáltott ő incselkedve. Abrosz nem akad, de papirosok kerültek az asztalra, különböző színű és tisztaságú papirok.

Elsőbb a kenyeret zökkenette le Károly: alig megkezdett kétkilós, péksütésű veknit. Aztán tenyérrrel formált háziköpülésű vaját, az tán lehetett negyed kiló. Urasan metszett teaszalonnát két rudat is, mert attól tartott, ezek a vidéki terebélyes oldalszalonnához szokva, egynémelyik talán fitymálni találja, ha egyet hoz. Darabka

fött oldalas is előkerült három bordával, teljes szélességben. Zörgő szárazkolbász következett ezután, még aszottan, kifagyottan is karvastagságú. Ebből is két szálát hozott.

— Na, elég lesz? — villantotta szemét körül, s csak most vette észre, hogy a hölgyek egyike, a kövérecske nincsen jelen — csak hárman vannak?

— Igen — szóló szemlesütve a kulcsárnó, mintha szégyellnivaló lenne, s öneki kellene felelnie e szégyenért —, vendége érkezett közben, de nem marad sokáig. Fűtővendég.

Nem becsmérlés vagy értékelés volt ez, csak egyszerű közlés.

— Ó mit hozott? — csiklandozta meg a kíváncsiság Kesjárt.

— Egy kiló sót — felelt a fekete, a vastag kolbászt méregetve gyakorlott marokkal.

Eközben Lujza, aki mégiscsak leginkább érezhette tulajdonának a szatyor tartalmát, jövődő munkabéréért, könyékig belehatolt két kézzel, s végigmotozta a szatyor fenekét, hajlatait, akad-e még valami. Akadt. Dupla marék vereshagymát kotort össze, s diadalmasan szórta az asztal közepére.

— Ezt nem is tudtam — hökkent meg Kesjárt. — Ezt nem is tettem bele.

— Valaki a piacon vette — állapította meg a fekete, akinek illata a benti melegben még erőteljesebben határozta meg egyéniségét.

Lujza legjobban annak örült, hogy a vereshagymák között két teljes fej fokhagyma is került, s azt ő annyira szereti, hogy nyomban hálóréklije zsebébe kobozta.

A férfi egy pillanatig azt hitte, hogy most már rövidesen sor kerül öreá is, mert a hozományt elegendőnek értékelte s megbizonyosodott, hogy a hölgyek is. Talán annyira is, hogy akár kettő is hajlandó volna keresni a kedvét. Lapult a zsebében egy kis üveg, répából párolt mezei pálinka, de azt már oda sem kell tán adni.

Elmúlt azonban a várakozás pillanata, s azé a lehetőségé is, mikor egyikkel vagy másikkal, leginkább persze mégiscsak Lujzával elvonulhatott volna.

Mire észbe kapott, már asztalnál ültek ök hárman, s csonka-bonka késekkel, bicskákkal metélték a szalonnát, az oldalast, a kolbászt. Alig faltak az egyikből, már a másikkra jött gusztusuk. Aztán hagymát hámoztak, s a kiló sóból, mert ott állt az éjjeli szekrényen a másik vendég díja, a sóból is markoltak egy csomót az asztal közepére, s mártogatták a vereshagyma cikkelyeit.

Nagyon boldogok voltak. Egyszerre kigömbölyödött a kedvük egy csepp ital nélkül. Az álomság elszállt szemükből. Csámcsogva, dudorászva, cserfelve ettek.

Kesjár előrántotta a lapos, négydecis üveget, s jókorát húzott belőle, mintha nem lenne alkalma udvariasan előre kínálni a nőket.

El nem tehetete aztán az üveget, de maga nem ivott többet, csak nevetett.

A lányok sorra kóstolták a répaföldi szeszt, sziszegtek, krákoztak.

Nem sajnálta az italt Kesjár, egyszerre csak látta, figyelte, milyen gyönyörűen rezeg Lujza tomporán a flanelkötös, amint csuklik. Hirtelen ivott a lány, talán cigányútra is lötytintett egy keveset, amazok ketten elkezdték döngetni a hátát.

Ezzel csak szaporodott a látnivaló. A feketének selyempongyola alatt úgy járt fel s alá a melle, mint valami hajóhinta, a kulcsárnóvér ruházata viszont egészen szétnyílt. Nem segített, sőt meglehetősen visszavonulva nézte Kesjár a kiszemelt társa hosszas csuklását s a dögönyözőket. De nagyon elégedett volt, mert ismét mozdulni érezte szándékát.

— Hát aztán honnan tudjátok, édes lelkem, hogy én nem vagyok pesti? A ruházatomról? Nem eléggé fővárosias?

Feléje fordultak a nők, s nagyot hallgattak, csak Lujzi csuklott tovább.

— Igazán nem akartuk megsérteni.

— Nekünk egyik vendég igazán annyi, mint a másik.

— Mink igazán nem az orrát nézzük vendégeinknek.

Kesjár intett, hogy nincsen semmi baj, s egy fejmozdulattal tudatta Lujzikával, hogy indulhatnak.

Egy szál kolbászt s az egyik rúd szalonnát magához ölelte a lány, s elindultak.

A szeplős szobája nemcsak hidegebb volt, mint az iménti vacsorázóhelyiség, hanem kopárabb is.

— Csak feküdjön le előre, melegítse meg a helyet — biztatta a lány.

Ezen majdnem összekaptak, hogy ki melegítse meg a helyet.

Aztán mégis Lujzika bujt be a paplan alá, miután szekrénykéjében gondosan helyet csinált az elemőzsiának.

Kesjár lassan fűzőgette, bontogatta cipőit.

— Kár volt, hogy elővette az üveget — sóhajtott ki vacogva a paplan alól Lujzi —, most milyen jól elnyalakodnánk...

Még egyik cipője lábán, odaült az ágyra Kesjár s a takaró alá csúsztotta kezét, vajon kap-e valami sugalmazást onnan, hogy villámsebesen levetkőzzék. A sugallat késett.

Nem tudta, a helyi szokások szerint cselekszik-e, összekarmolt képét gyermekdeden odatolta hát a szeplős arc mellé. Csókot akart váltani, a nő száját kereste, s meg is találta éppen abban a pillanatban, mikor az egy jókora sóhajtással bizonyítani kívánta, hogy nemcsak az üzleti érdek szerint, hanem lélekben is kívánja az egyesülést Károllyal.

S hatalmas fokhagymafelhőt fújt vendége fejére.

Míg társai a vöröshagymát falták a szalonnához, húshoz, ő a fokhagymát pusztította el gerezdenként.

Kesjár felkelt az ágy széléről, s bizonyosan érezte, hogy ebben a szobában neki nincs mit keresnie...

CSEREI PÁL

„KÉSEI BENNSZÜLÖTT” VALLOMÁSA CSABÁRÓL*

Minden olyan évforduló közeledtével, amely emlékeket csal ki az emberből, szeretünk elmerengeni, magunk körül „tallózni”: előzőleg ugyan mi is játszódtott le és miként?

Bennem is emlékek bukkannak fel, amikor hallom-olvasom: Békéscsaba újjátelepítése kétszázötvenedik és várossá nyilvánításának ötvenedik évfordulójának ünnepeire készülnek.

Ne ijedjenek meg, nem hagyta ki senki a sztorit, nem bennszülött Matuzsálemről van szó, csupán olyanról, aki a régi korokról annyit tud, amennyit a történelemből megjegyzett. Vannak viszont olyanok, akik serényen bújják a levéltárakat, hogy a régi korokról minél hitelesebben tudjanak beszámolni az élőknek. És ennek örül az ember.

De én sem ilyen, sem bennszülött nem vagyok. Csak bevándorló. Néhány hónap híján 19 éve költöztem Tessedik városából, Szarvasról Békéscsabára. Ennyi idő már letelepedésnek számítható; és a város jubileuma a betelepültet emlékeinek csokorba-kötésére készíti. De csupán ízelítőnek szánt csokorról van szó, mert kötetnyi az emlék, mégha a városnak „csak” legújabb koráról tapadt-ragadt az emberre valami.

Szóval: Tessedik városából jöttem. Ott születtem és csabai letelepedésem előtt is a társadalmi-emberi folyamatok napi krónikása voltam: újságíró. Hetenként négy oldalon megjelenő lapnál műveltem azt, amit ma Békéscsabán.

Summa summarum: a hivatás szólított mai szűkebb pátriámba, melyben életem felnőttbbik részének szálai kötődtek meg, s váltam afféle „kései bennszülötté”. Grotteszk megjelölése ez a felemás állapotnak, mégis ezt tartom legalkalmasabbnak, mert a város legújabb történetével lélegeztem s belém ivódott annak minden íze-sava, melyben együtt oldódtam a bennszülöttekkel. Lehet, hogy észrevétlen volt az egész, de így volt, az emlékek erről vallanak.

Ha nem volna jubileum, talán eszembe sem jutna, hogy betelepülesem idején a város központjában, a mai Szabadság téren, falusi idillnek beillő kép tárult naponta az ember elé. Emlékszem, egyik nap ott legelgetett békésen egy mangalica koca nyolc malacával. Ma itt körforgalmú aszfaltúttal övezve park díszlik, s itt helyezték el Kulich Gyula mellszobrát. A tér egyik oldalán öt régi egyemeletes épület folytatásaként három emeletes bérházat építettek, közéjük „szorítva” a kisipari szövetkezetek hivatali helyiségeit, az egyik bérház pedig „befordul” a várost átszelő Körös-csatorna irányába, amelynek partján új városrész épült. Még annyit ehhez,

* Cserei Pál 1915-ben született Szarvason. A munkásmozgalom régi harcosa; évek óta a Békés megyei Népiújság főszerkesztője.